

O spolupůsobení Michaela při nadmyslových činech nátanské duše

Sergej O. Prokofjev

V řadě přednášek, která je věnována nadmyslovým činům nátanské duše, zvláště při přednášce z 30. prosince 1913, popisuje Rudolf Steiner také jejich zemské zrcadlení ve vývojovém procesu různých kultur lidstva. Tak shledáváme, jak se první čin projevuje ve sluneční moudrosti Zarathustrově, druhý v astrologii Egypťanů, jakož i v původu řeckých bohů, a třetí v postavě Apollonově, který svou hrou na lyru harmonizoval lidské duševní síly. S tímto obrazem Apollona hrajícího na lyru je v řecké mythologii spojena imaginace, která má pro naše pozorování zvláštní význam. Apollo je tu líčen jako vítěz nad drakem Pythonem, který - podoben hustému kouřovému mračnu - vylézá ven z hlubin země, z rozsedlin u kastalského pramene, pozvedá se do vzduchu a tam v okolí Země, v oblasti, kde působí síly měsíční, je přemožen Apollonovými šípy ze slunečních paprsků. Touto imaginací stojí před námi obraz, kdy vítězí zčistěné síly myšlení nad temnými instinkty lidské přirozenosti, které vystupují z podvědomých oblastí vůle a v oblasti citění se proměňují v egoistické vášně. To je, podle slov Rudolfa Steinera, pravý obraz vítězství Michaelova (svátého Jiří) nad drakem. A tento častý poukaz na souvislost mezi třetí obětí nátanské duše a činy Michaelovými v astrální sféře Země nám dovoluje poodhrnout závoj jednoho hlubokého tajemství. Ale dříve, než se k němu přiblížíme, musíme pozorovat shora popsané události ještě z jiné strany, o které mluví Rudolf Steiner ve své poslední přednášce cyklu „Představně k mystériu Golgoty“ s velkou rozhodností. Líčí se zde, jak se Kristus při svém sestupování k Zemi oblastmi jednotlivých hierarchií třikrát v duchovním světě „zduševnil“ v jedné bytosti z hierarchie archandělů, aby se, *pomíjeje stupeň andělů*, vtělil na Zemi ve schránkách Ježíše z Nazaretu. Slovy Rudolfa Steinera: „Kristus použil třikrát postavy archanděla - postava anděla byla vynechána - a pak postavy člověka.“ „A potom nastalo čtvrté, zemské mystérium, mystérium Golgoty. Táž Kristova bytost, která se třikrát zduševnila v postavě archanděla, táž Kristova bytost se potom ztělesňuje událostí, kterou nazýváme Janovým křtem v Jordánu, v těle Ježíše z Nazaretu.“ Tak vyplývá, duchovně nazíráno, tato konstelace: Ve staré lemurské době, v době před pádem do hříchu, zastavuje se bytost nátanské duše na hranici archandělské sféry před dalším sestupem k Zemi. Stává se ve sluneční oblasti nositelem sil éterického těla Adamova nedotčených luciferickým svodem, oněch sil, které jsou ve své čistotě příbuzné s principem životního ducha (neboli ducha oživujícího). Tento princip mají v dokonalé formě pouze archandělé. Tím vzniká hluboká spřízněnost a přitažlivost mezi nátanskou duší a bytostmi druhé hierarchie, na prvním místě té nejvyšší mezi nimi, archandělem Michaelem, který je *především* archandělem slunečním a regentem oné sféry, v níž nátanská duše prodlévá od lemurské doby. Takováto duchovně-kosmická konstelace nás vede k předpokladu, že onou bytostí z hierarchie archandělů, která spolupůsobila pomocí nátanské duše při třech předkřesťanských Kristových obětech, byl *Michael* sám. Na to také poukazuje zřetelně Rudolf Steiner, když popisuje třetí oběť nátanské duše. Tak nacházíme v průběhu tohoto přednáškového cyklu vždy znovu poukaz na to, jak je velká imaginace zápasu Michaela nebo svátého Jiří s drakem otiskem třetího představně mystéria Golgoty. Navíc se tu vyzdvihuje účast *dvou* bytostí na této události: archanděla Michaela a sv. Jiří, to znamená bytosti hierarchické a bytosti, která je povahy lidské.

„To je obrazné vyličení třetí Kristovy události: archanděl Michael nebo sv. Jiří, pozdější nátanský chlapec Ježíš, produševněn bytostí Kristovou. Proto existuje v duchovních světech archandělská postava.“ „Lidstvo si uchovalo podivuhodnou imaginaci této třetí Kristovy události v obraze: Sv. Jiří přemáhá draka nebo archanděl Michael přemáhá draka.“ - „Všichni, kdo pohlížejí na sv. Jiří s drakem nebo na Michaela s drakem nebo na podobné záležitosti, hovoří ve skutečnosti o třetí Kristově události.“

Zcela zvláště hluboký dojem vyvolá ale jeho popis boje s drakem v přednášce z 30. prosince 1913: „Vzpomínka na to vládne ve všech obrazech, které se uplatňovaly v lidských kulturách jakožto sv. Jiří, který přemáhá draka. Sv. *Jiří* s drakem zrcadlí onu nadzemskou udá-

lost, kdy Kristus produševnil Ježíše a učinil ho schopným vypudit draka z lidské duševní přirozenosti. To byl významný čin, který se stal možným jen s pomocí Krista v Ježíši, v této bytosti, která *tehdy měla povahu anděla*. Neboť tato andělu podobná bytost se skutečně musila spojit s dračí přirozeností, musila jaksi přijmout dračí formu, aby zadržela draka usilujícího o lidskou duši, musila v draku působit tak, aby drak byl zušlechtěn, aby drak byl přiveden z chaosu do jakési harmonie. *Výchova, zkrocení draka, to je vzdálenějším úkolem této bytosti.*“^

Všechna shora uvedená slova a obrazy hovoří zřetelně o bezprostřední účasti Michaelova impulsu na vývoji lidstva. Ačkoli imaginaci Michaela s drakem podává Rudolf Steiner jen v souvislosti s třetím činem nátanské duše, má přece také vztah k jejím dvěma ostatním činům; neboť také tam jde o pokušení a nebezpečí, která hrozí různým článkům lidské bytosti ze strany odpůrčích mocností, jež vystupují pro vyšší poznání v duchovním světě vždy v podobě draka, ale síla, jež je přemáhá, v podobě Michaela.

Avšak skutečnost, že Rudolf Steiner nepoukazuje na tuto *imaginaci* při popisu prvních dvou činů nátanské duše, lze vysvětlit tím, že nemají svůj původ v tom nadsmyslovém světě, který je Zemi nejbližší - v oblasti měsíční -, nýbrž ve sféře sluneční a hvězdné, které nejsou přístupny poznávacím prostředkům imaginativním, nýbrž jen inspiračním a intuitivním.